

Kunstproeven: personen in armoede als kunstproevers
Presentatie: Jenne Meyvis (Samenlevingsopbouw Antwerpen)

Kunstproeven

Een drieluik van cultuur- en vrijetijdsparticipatie

Kunstproeven: de drie luiken

- Empowerment;
- Proeven van kunst;
- Structurele werking.

Empowerment

Kunstproeven gaat voor empowerment van de deelnemers. We beginnen bij de angst voor een wit blad, een hoop klei, het onbekende. We trachten deelnemers door de methodiek van het ervaringsgericht leren, hun eigen potentieel te laten inzien. Werken aan empowerment via kunst en cultuur, maar hierin ook een stap verder gaan. Het geloof in eigen kunnen ook gebruiken op andere vlakken dan kunst en cultuur, het integreren in het dagelijkse leven (tewerkstelling, sociale contacten,...). Mensen versterken en het geloof in eigen kunnen staan centraal. Het gaat dus meer om het proces dan om de kunst met grote K.

Proeven van kunst

Dit wil niet zeggen dat er geen oog is voor het ruime culturele veld. Onbekend is vaak onbemind en dat is een tweede luik waar kunstproeven voor staat. Deelnemers in contact brengen met cultuur in de meest ruime zin en op een laagdrempelige manier. Zo willen we de deelnemers laten zien dat kunst en cultuur er voor iedereen is en niet alleen voor een elitaire minderheid.

Structurele werking

Een derde luik ligt in de lijn van de werking van samenlevingsopbouw en een van de basisgedachtes van Ons Gedacht: structuren proberen te veranderen. Dit kan op verschillende manieren.

- We kunnen kunst gebruiken als een creatieve manier om pijnpunten van de mensen aan te kaarten. Via verschillende media de problemen tastbaar maken.
- Vervolgens is het ook de bedoeling om via Kunstproeven een doorstroom te realiseren naar het huidige kunst en cultuur aanbod. Hierin zal onze taak op de eerste plaats zijn: kunstproeven afstemmen op dit aanbod. Op langere termijn ervoor zorgen dat het in het culturele veld gewoon wordt om te werken aan participatie van elke doelgroep, het aanbod dus afstemmen op een bredere groep. Een eerste stap in de goede richting is de GOMOR pas.
- Langs de andere kant moet er ook gewerkt worden aan de inhoud van het bestaande culturele aanbod. Cultuur omvat alles wat door een gemeenschap wordt voortgebracht. Misschien is het tijd voor kunst met één K in plaats van met de grote of een kleine K.

Historiek

En wat doen wij?

Kunstproeven verlaagt cultuurdrempels.

Hoe het begon...

De stad Lier schreef in 2004 een projectsubsidie uit voor alle Lierse organisaties. De projecten die ingediend konden worden, moesten de cultuur en vrijetijdsparticipatie van kansgroepen bevorderen.

Ons Gedacht (de vereniging waar armen het woord nemen), samenlevingsopbouw en dagcentrum De Oever dienden het project kunstproeven in 2005 in.

Dit project wilde mensen die weinig van 'cultuur' kenden, er van laten proeven.

Hiervoor werkten de organisatoren samen met de stedelijke academie voor schone kunsten (SASK), de welzijnsdienst, de cultuurdienst en de jeugddienst. Ons Gedacht had in 2004 al een bezoek gebracht aan de opendeurdag van de stedelijke academie voor schone kunsten en een goede babbel gedaan met de directrice. Hierdoor was de drempel naar cultuurparticipatie voor onze mensen al iets verlaagd.

Het project kunstproeven werd door de welzijnsdienst goedgekeurd en startte in november 2005 met 2 workshops monumentaal schilderen. 17 volwassenen en 14 kinderen trokken op een zaterdagmiddag met de opbouwwerker en opvoeder van het dagcentrum naar de academie.

De leerkrachten gaven op maat en ritme van de cursisten een zeer boeiende kijk op kunst. De drempel was weer een beetje verlaagd.

Aansluitend trokken we in grote groep naar Antwerpen voor een cultuuruitstap. We bezochten 2 musea.

In Lier gingen we in kleine groep op bezoek bij de kunstenaar Peter Morrens. Als afsluiter organiseerden we in februari een receptie en tentoonstelling in het sociaal restaurant "Kome Nete". Er was veel volk en de deelnemers waren zeer fier. Ze hadden overduidelijk de smaak te pakken.

Na dit eerste jaar hebben 1 volwassene en 2 kinderen zich ingeschreven in het SASK. Maar er is meer losgeweekt. De kunstproevers beginnen spontaan thuis te schilderen, te knutselen, teksten te schrijven, en meer. Het lijkt alsof er een stof is vrijgekomen die al lang achteraan in de kast lag. Mensen krijgen geloof in hun kunnen. Ze experimenteren met het uitdrukken van hun verdrukte gevoelens.

Maar het was nog niet gedaan!

Bij de evaluatie werd opgemerkt dat er een te grote periode was tussen het einde van het project en het begin van het academiejaar. Hierdoor is het

zeer moeilijk cursisten door te verwijzen naar de academies. Daarom organiseerden we in mei 2006 een nieuwe reeks workshops monumentaal schilderen. De lessen werden door dezelfde begeleider gegeven. Dit had als voordeel dat er verder gebouwd kon worden op de vorige workshops.

De eerste 3 lessen vonden weer plaats in de academie, als voorbereiding op het echte monumentaal schilderen op muren van het bureau van Samenlevingsopbouw. De gang werd omgetoverd tot een jungle met dolfijnen en een schitterend oog gericht op de zon.

Het enthousiasme werd opgemerkt door de welzijnsdienst van de stad Lier. Zij bezorgden ons een nieuwe uitdaging. Met de hele ploeg toverden we een inkomhal van De Kluis (oud kloostergebouw) om in een groot kunstwerk (Kom gerust eens kijken naar het prachtig resultaat!).

Ze hadden de smaak nu pas echt goed te pakken.

Na het succes van kunstproeven 2006 werd er een nieuw kunstproevenproject opgezet in 2007.

Na een intensieve carrousel op 27 januari in Lier, waar uitgebreid werd geproefd van het erfgoed van Lier en van het aanbod van de twee stedelijke academies en de openbare bibliotheek, trokken we op 22 februari naar Brussel. Daar kregen we een professionele rondleiding en proefsessie in het museum voor Schone Kunsten en het figurentheater Toone.

In maart genoten we van een theateravond in het cultureel centrum De Bril. Teater Lier bracht het stuk "De rode bal". Wij genoten met volle teugen.

Eind april stond de opendeurdag van het SASK en in mei die van het SAMWD op het programma.

Op zaterdag 21 april werd het startschot gegeven van de belangrijkste stap van kunstproeven. De kunstproevers lieten zien wat ze kunnen. De workshops monumentaal schilderen toverde leken om tot echte gevoelensuiters. Simultaan creëerden de kinderen tijdens hun workshops een circus met veel rare dieren.

Aan het jeugdcentrum werd er wild graffiti gespoten. Dit probleem paken we op door met de jongerenwerking een goed gesprek te doen.

Vervolgens begonnen we met een reeks lessen in nevelcreatie. Graffiti kan vandalistisch geuit worden, maar het kan ook een kunstvorm zijn. Wij kozen ervoor om dit laatste aan te leren bij onze Lierse jongeren. Ze beloofden dan ook plechtig om niet wild te gaan spuiten.

Het SASK kent ons en wij voelen ons er al thuis. Dit wilde we ook bereiken met de SAMWD. Een reeks workshops muziek, woord en dans was het vervolg.

Op 16 juni 2007 sloten we plechtig een intensief jaar kunstproeven af in de academie voor muziek, woord en dans. De tentoonstelling in de hal liet de talenten voor schone kunsten van onze mensen zien. Op het podium in de kapel toonden de kinderen, jongeren en volwassenen hun kunnen in muziek,

woord en dans. De 80 aanwezigen genoten ervan en zagen dat je zelfs op 3 weken een mooi resultaat kunt bereiken.

Stoppen was geen optie meer

Ook in 2008 stond kunstproeven in menig agenda.

De proefdag van januari vond ditmaal plaats in het LOC Den Brill.

Dit kleinere culturele tempel verlaagde zijn drempel tot onder de grond, zodat bijna 100 kunstproevers genoten van een alternatief licht klassiek concert, workshop dans of schilderen met eieren.

Anderen volgde de gids door cultureel Lier en op het free podium werd talent ontdekt dat op het eurosongfestival niet zou misstaan.

Voor onze grote culturele uitstap belandden we dit jaar in het SMAK in Gent.

Professionele gidsen loodsten ons door de expo van Paul McCARTHY.

In de namiddag proefden we van de cultuur van het dagelijks leven in het huis van Alain.

We sloten daar ons cultuurproeven af met een volks poppentheater.

De workshops in het SASK ontbraken ook dit jaar niet. Tijdens de 8 lessen werd er geschilderd, geboetseerd, gerestaureerd, geschetst in de natuur, ...

Een boeiende rondleiding op de opendeurdag sloot dit stukje in stijl af.

De opendeurdag van het SAMWD gaf op zijn beurt het startschot voor een reeks workshops zang, dans en experimenteel musiceren.

Naar jaarlijkse traditie sloten we dit hoofdstuk af met een toonmoment en kleine receptie.

Weer vonden nieuwe mensen de weg naar de academie,

Weer ontdekten anderen een verborgen talent,

Weer was er veel geloof in eigen kunnen.

Stoppen kan nu helemaal niet meer.

Op wie richten we ons

- Maatschappelijk kwetsbaren
- Mogelijk nieuwe doelgroepen: - allochtonen, asielzoekers
- Jongeren
- Manier zoeken om doelgroepen te mengen (toonmoment rond Juni)